

Téma 3 Nosné stavební konstrukce

- Idealizace a klasifikace nosných stavebních konstrukcí
- Reálné zatížení nosných stavebních konstrukcí
- Prut (geometrický popis, vnější vazby, nehybnost, silové zatížení, složky reakcí)
- Složená prutová soustava

Katedra stavební mechaniky
Fakulta stavební, VŠB - Technická univerzita Ostrava

Nosná stavební konstrukce

Nosná stavební konstrukce slouží k přenosu zatížení objektu do horninového masívu, na němž je objekt založen. Musí mít dostatečnou **únosnost** a dlouhodobou **použitelnost** (blíže předmět Pružnost a plasticita).

Skládá se z **horní** konstrukce a ze **základové** konstrukce

Kongresové centrum, Brno

Třídění nosných konstrukcí podle geometrického tvaru

Konstrukce je obecně složena z konstrukčních prvků:

1. Prutový konstrukční prvek (**prut**) – délka je výrazně větší než dva příčné rozměry, idealizace dokonale tuhou čarou (přímá nebo zakřivená)
2. Plošný konstrukční prvek – tloušťka je výrazně menší než zbývající dva rozměry, idealizace rovinným nebo prostorově zakřiveným obrazcem.
Dělí se na **stěny** (zatížení ve vlastní rovině), **desky** (zatížení kolmo k rovině) a **skořepiny** (zakřivený plošný prvek).

3. Masivní trojrozměrný konstrukční prvek

Nosnou konstrukci může tvořit jediný konstrukční prvek, zpravidla je tvořena několika konstrukčními prvky – **soustava** konstrukčních prvků.

Nosná konstrukce z lepeného lamelového dřeva, soustava prutových prvků a desky, Lahti, Finsko, foto: prof. Ing. Antonín Lokaj, Ph.D.

Prutová konstrukce

Pruty - příhradová konstrukce, Pavilon V z roku 2000, Brněnské výstaviště

Idealizace a klasifikace nosných stavebních konstrukcí

4 / 128

Nosná stěna

Stěna – plošný nosný prvek, zatížený v rovině střednicové plochy

Idealizace a klasifikace nosných stavebních konstrukcí

5 / 128

Nosná stěna

Stěna – plošný nosný prvek, zatížený v rovině střednicové plochy

Idealizace a klasifikace nosných stavebních konstrukcí

6 / 128

Nosná deska

Deska – plošný nosný prvek, zatížený kolmo ke střednicové ploše, nadměrné pětvoření středky vlivem extrémního zatížení sněhem, foto: Prof. Ing. Radim Čajka, CSc.

Idealizace a klasifikace nosných stavebních konstrukcí

7 / 128

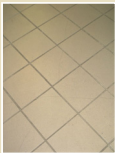

Nosná deska

Deska – plošný nosný prvek, zatížený kolmo ke střednicové ploše

Idealizace a klasifikace nosných stavebních konstrukcí

8 / 128

Betonová skořepina – opera v Sydney

Autor Jorn Utzon, realizace 1953 - 1977

Idealizace a klasifikace nosných stavebních konstrukcí

9 / 128

Masivní betonová konstrukce – Hoover Dam, Nevada

Kombinace klenbové a tížné přehrady z roku 1935, výška 221,3 m, délka oblouku 379,2 m, šířka hráze nahoře 13,7 m a 201,2 m dole, 3,5 mil. m³ betonu

Idealizace a klasifikace nosných stavebních konstrukcí

10 / 128

Zatížení nosné konstrukce

Rozdělení zatížení:

- a) **silové** - vnější síly a momenty
- b) **deformační** - oteplení, sedání, poddolování, nelze řešit s předpokladem dokonale tuhé konstrukce

- a) **statické** - velikost, směr a umístění sil se v čase nemění, např. zatížení obytných budov
- b) **dynamické** - vyvoláno rychlou změnou velikosti, polohy nebo směru sil, vede k rozkmitání konstrukce, např. zatížení mostů jedoucimi vozidly

- a) **deterministické** - vlastnosti jednoznačně vymezeny normou, např. měrné tíhy stávků
- b) **stochastické** (pravděpodobnostní přístup) – velikost zatížení není předepsána jednou hodnotou, nýbrž pravděpodobnostní funkcí

Idealizace a klasifikace nosných stavebních konstrukcí

11 / 128

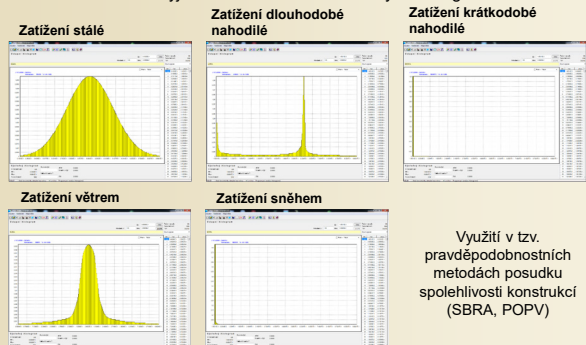

Zatížení nosné konstrukce stochastické

Náhodnost zatížení vyjádřena formou tzv. useknutých histogramů

Využití v tzv. pravděpodobnostních metodách posudku spolehlivosti konstrukcí (SBRA, POPV)

Idealizace a klasifikace nosných stavebních konstrukcí

12 / 128

Klasifikace zatížení nosných konstrukcí

Podle proměnlivosti v čase

ČSN 73 0035	ČSN EN 1990
<ul style="list-style-type: none"> • Stálá zatížení • Nahodilá zatížení <ul style="list-style-type: none"> • Dlouhodobá • Krátkodobá • Mimořádná 	<ul style="list-style-type: none"> • Stálá zatížení • Proměnná zatížení • Mimořádná zatížení

Poznámka: ČSN 73 0035 podrobněji (více jmenovitě) specifikuje klasifikaci zatížení podle proměnlivosti v čase ve srovnání s Eurokódy.

Idealizace a klasifikace nosných stavebních konstrukcí 13 / 128

Zatížení nosné konstrukce

Rozdělení zatížení podle proměnlivosti v čase:

Stálá zatížení:
(velikost a rozložení po konstrukci se po dobu životnosti nemění)

- a) vlastní tíha nosné konstrukce a trvalých částí objektu
- b) trvale působící tlaky hornin, sypkých hmot a kapalin

Proměnná (nahodilá) zatížení:
(velikost a rozložení po konstrukci časově proměnné)

- a) **užitná zatížení** – tíha osob a zařízení, skladovaných materiálů, pohybujících se vozidel
- b) **klimatická zatížení** – meteorologické jevy (sníh, vítr, námraza, změna teploty)
- c) **deformační (nepřímé) zatížení** – objemové změny konstrukce, deformace podzákladí)
- d) **montážní zatížení** v průběhu výstavby

Mimořádná zatížení: účinky zemětřesení, výbuchy, nárazy vozidel

ČSN EN 1991-1-4

ČESKÁ TECHNICKÁ NORMA
Evropská norma EN 1991-1-4
Zatížení 1 - Zatížení konstrukcí - Část 1-1: Obecná zatížení - Zatížení úlehla
19 991-1-4
19 991-1-4

ČSN EN 1991-1-4

Reálné zatížení nosných stavebních konstrukcí 14 / 128

Zatížení nosné konstrukce větrem

Proměnné zatížení – rovnoměrně rozložené [kN/m²]

zahrnuje vliv nadmořské výšky

ČSN EN 1991-1-4:2007
MAPA VĚTRNÝCH OBLASTÍ NA ÚZEMÍ ČR

Východní základní rychlost větru v_{ref} [m/s]

I	II	III	IV	V
22,5	25	27,5	30	35

1) Charakteristická rychlost větru příslušná prosočta Českého hydrometeorologického ústavu

Vypracoval Český hydrometeorologický ústav v roce 2006

- výsledky z 46 stanic ČHMÚ a několika zahraničních stanic
- data z období 1961 až 2000

Mapa větrných oblastí na území České republiky podle ČSN EN 1991-1-4 Eurokód 1

Reálné zatížení nosných stavebních konstrukcí 15 / 128

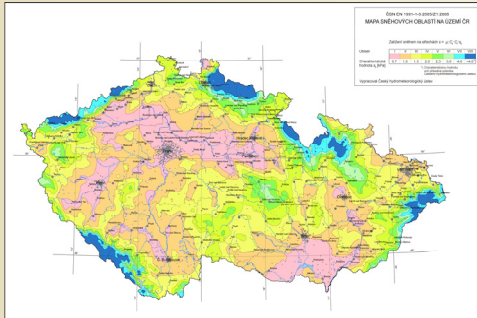

Zatížení nosné konstrukce sněhem

Proměnné zatížení – rovnoměrně rozložené [kN/m²]

Data z let
1961-2006

Mapa sněhových oblastí na území České republiky podle ČSN EN 1991-1-4 Eurokód 1

Reálné zatížení nosných stavebních konstrukcí

16 / 128

Charakteristická a výpočtová hodnota zatížení

Reprezentativní - charakteristická hodnota zatížení F_k (dříve normová nebo provozní): předpokládané skutečné, normami stanovené zatížení.

Návrhová (výpočtová) hodnota zatížení F_d : při statickém výpočtu, charakteristická hodnota zatížení se vynásobí součinitelem spolehlivosti (zatížení) γ , který předepisuje norma.

$$F_d = F_k \cdot \gamma \quad \gamma \geq 1$$

	EU	dříve v ČR
γ_G	1,35	1,2
γ_Q	1,50	1,4

γ_G ... součinitel spolehlivosti pro stálá zatížení (vlastní tíha)

γ_Q ... součinitel spolehlivosti pro proměnná zatížení

Kombinace zatěžovacích stavů, nejúčinnější kombinace – extrémní hodnoty výsledných statických veličin.

Reálné zatížení nosných stavebních konstrukcí

17 / 128

Příklad výpočtu kombinace zatížení

Zatěžovací údaje

Zatížení	Char. hodnota [kN]	Součinitel zatížení γ	Návrhová hodnota [kN]
Stálé	59,26	1,35	80,00
Dlouhodobé nahodilé	195,67	1,5	293,50
Krátkodobé nahodilé	53,33	1,5	80,00
Větr	46,67	1,5	70,00
Sněh	26,67	1,5	40,00

Kombinace zatížení

Součinitel kombinace ψ_0	0,7
Výsledná kombinace zatížení F_d [kN]	506,50

Vztah pro určení kombinace zatížení dle ČSN P ENV

$$F_d = \sum_j \gamma_{G,j} \cdot G_{k,j} + \gamma_{Q,1} \cdot Q_{k,1} + \sum_{i>1} \gamma_{Q,i} \cdot \psi_{0,i} \cdot Q_{k,i}$$

Reálné zatížení nosných stavebních konstrukcí

18 / 128

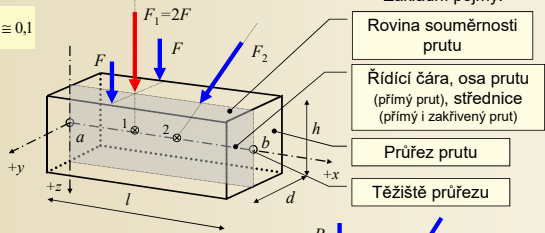

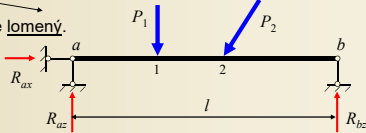
Geometrický popis prutu, idealizace

$$\frac{h, d}{l} \approx 0,1$$

Prut rovinně nebo prostorově lomený.

Statické schéma – statický model nosné konstrukce

Prut

19 / 128

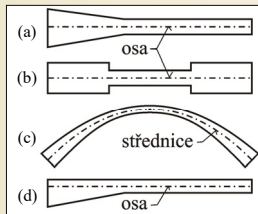

Geometrický popis prutu

Prut stálého (konstantního) nebo proměnného průřezu.

Změna rozměrů plynulá (spojitá) - (a) a (c) nebo náhlá (skokem) - (b).

Přímý prut s tzv. náběhem - (d), těžiště všech průřezů neleží v ose prutu, vliv nesymetrie malý - řeší se stejně jako symetrické zesílení.

Pruty proměnného průřezu
Obr. 6.1. / str. 75

Prut

20 / 128

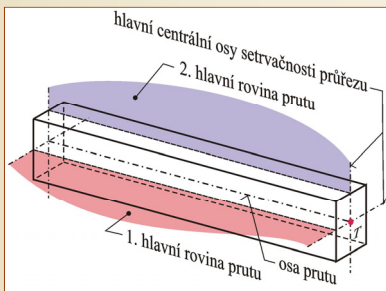

Hlavní roviny přímého prutu

Každý průřez má nejméně dvě vzájemně kolmé hlavní centrální osy setrvačnosti.

Předpoklad: sklon hlavních centrálních os se nemění ani při změně rozměrů průřezu.

Důsledek: dvě vzájemně kolmé hlavní roviny prutu.

Hlavní roviny přímého prutu
Obr. 6.2. / str. 76

Prut

21 / 128

Pohybové možnosti nepodepřeného prutu

Kinematika – studium pohybových možností volných dokonale tuhých těles.

Typy přemístění:
a) posun (translace) δ
b) pootočení (rotace) φ

Posuny mají povahu vektoru – lze rozložit na **pravouhlé složky posunu** (stejně jako kvádr sil).

Pootočení lze znázornit vektorovou úsečkou, kterou lze rozložit na **pravouhlé složky pootočení**.

Posun a pootočení tuhého prutu
Obr. 6.3. / str. 76

Prut 22 / 128

Pohybové možnosti volných hmotných objektů

Stupeň volnosti n_v : možnost vykonat jednu pravouhlou složku posunu nebo pootočení.

- volný **hmotný bod v rovině**: $n_v=2$, určen $[x, y]$, ∞^2 různých poloh
- volný **hmotný bod v prostoru**: $n_v=3$, určen $[x, y, z]$, ∞^3 různých poloh
- volná **tuhý prut (deska) v rovině**: $n_v=3$, určen $[x, y, \beta]$, ∞^3 různých poloh
- **tuhé těleso v prostoru**: $n_v=6$, určeno $[x, y, z, \alpha, \beta, \gamma]$, ∞^6 různých poloh

Prut 23 / 128

Vnější vazby proti posunům

Vazba proti posunu – znemožňuje posun podepřeného bodu prutu v zadaném směru.

Jednoduché a sdružené vazby proti posunům znázorněné pomocí kyvných prutů
Obr. 6.4. / str. 77

Vazby proti posunům znázorněné pomocí jehlanů a trojúhelníků
Obr. 6.5. / str. 78

Prut 24 / 128

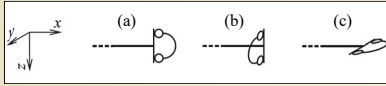

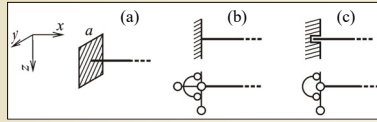
Vnější vazby proti pootočení

Vazba proti pootočení – znemožňuje pootočení podepřeného bodu prutu v zadané rovině.

Jednoduché vazby proti pootočení
Obr. 6.6. / str. 78

Úplné vetknutí v prostoru nebo rovině, posuvné vetknutí v rovině.

Sdružené vazby proti posunu i pootočení
Obr. 6.7. / str. 78

Prut

25 / 128

Násobnost vazeb

Vnější vazby odebírají objektu stupně volnosti.

n -násobná vazba ruší objektu n stupňů volnosti ($n=1, 2, 3$)

Příklady jednoduchých vazeb tuhého prutu v rovině a jejich složek reakcí

Název vazby	Násobnost vazby	Označení vazby, složky reakcí
Kyvný prut	1	R_{az}
Posuvný kloub, posuvná vazba	1	R_{az}
Neposuvný pevný kloub, pevná vazba	2	R_{az} R_{ax}
Posuvné vetknutí	2	R_{az} M_{ay}
Dokonalé vetknutí	3	R_{az} R_{ax} M_{ay}

Prut

26 / 128

Ukázky vnějších vazeb konstrukcí

Provizorní podepření stropu stojkami

Prut

27 / 128

Ukázky vnějších vazeb konstrukcí

Podepření střešní konstrukce sloupy, Tesco, Ostrava - Třebovice

Přut

28 / 128

Ukázky vnějších vazeb konstrukcí

Podepření střešní konstrukce sloupy, Tesco, Ostrava - Třebovice

Přut

29 / 128

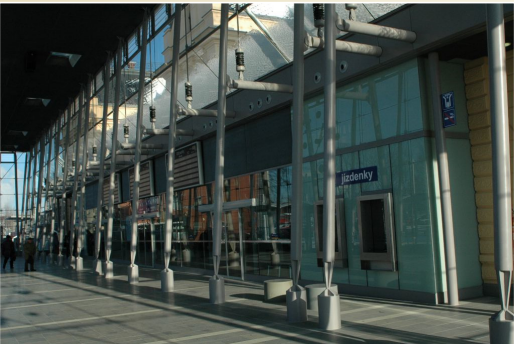

Ukázky vnějších vazeb konstrukcí

Konstrukce vstupní haly, nádraží Ostrava - Svinov

Přut

30 / 128

Ukázky vnějších vazeb konstrukcí

Detail podepření sloupu, nádraží Ostrava - Svinov

Přut

31 / 128

Ukázky vnějších vazeb konstrukcí

Most přes místní komunikaci na železniční trati Dětmorovice – Petrovice: km 286.258

Přut

32 / 128

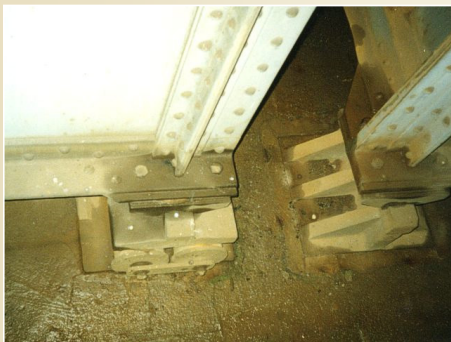

Ukázky vnějších vazeb konstrukcí

Most přes místní komunikaci na železniční trati Dětmorovice – Petrovice: km 286.258

Přut

33 / 128

Ukázky vnějších vazeb konstrukcí

Nosný systém dřevěné konstrukce, Aquapark, Bohumín

Prut

34 / 128

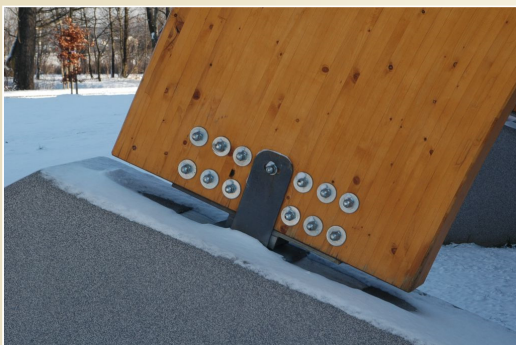

Ukázky vnějších vazeb konstrukcí

Detail podepření dřevěné konstrukce, Aquapark, Bohumín

Prut

35 / 128

Ukázky vnějších vazeb konstrukcí

Podepření konstrukce nástupní haly, Hlavní nádraží, Praha

Prut

36 / 128

Ukázky vnějších vazeb konstrukcí

Detail podepření sloupu nástupní haly,
Hlavní nádraží, Praha

Pрут

37 / 128

Ukázky vnějších vazeb konstrukcí

Detail podepření,
Petřinská rozhledna, Praha

Pрут

38 / 128

Ukázky vnějších vazeb konstrukcí

Havířov, železniční most přes silnici Rudná

Pрут

39 / 128

Ukázky vnějších vazeb konstrukcí

Havířov, železniční most přes silnici Rudná

Přut

40 / 128

Ukázky vnějších vazeb konstrukcí

Havířov, železniční most přes silnici Rudná

Přut

41 / 128

Ukázky vnějších vazeb konstrukcí

Most přes řeku Odru z roku 1964, Polanecká spojka, Ostrava – Zábřeh

Přut

42 / 128

Ukázky vnějších vazeb konstrukcí

Most přes řeku Odru z roku 1964, Polanecká spojka, Ostrava – Zábřeh

Přut

43 / 128

Ukázky vnějších vazeb konstrukcí

Most přes řeku Odru z roku 1964, Polanecká spojka, Ostrava – Zábřeh

Přut

44 / 128

Ukázky vnějších vazeb konstrukcí

Most přes řeku Odru z roku 1964, Polanecká spojka, Ostrava – Zábřeh

Přut

45 / 128

Ukázky vnějších vazeb konstrukcí

Most přes železniční trať z roku 1980, Ostrava – Svinov, délka 130 m, hmotnost 2.840 t

Prut

46 / 128

Ukázky vnějších vazeb konstrukcí

Most přes železniční trať z roku 1980, Ostrava – Svinov, délka 130 m, hmotnost 2.840 t

Prut

47 / 128

Ukázky vnějších vazeb konstrukcí

Most přes železniční trať z roku 1980, Ostrava – Svinov, délka 130 m, hmotnost 2.840 t

Prut

48 / 128

Ukázky vnějších vazeb konstrukcí

Betonový skelet a ocelová kopule pavilonu C, Brněnské výstaviště

Přít

49 / 128

Ukázky vnějších vazeb konstrukcí

Konzolový nosník konstrukce schodiště pavilonu C, Brněnské výstaviště

Přít

50 / 128

Ukázky vnějších vazeb konstrukcí

Konzolový nosník, výzkumné energetické centrum VŠB-TU Ostrava

Přít

51 / 128

Ukázky vnějších vazeb konstrukcí

Destrukce konzolového nosníku, hala Žďárec, foto: Prof. Ing. Radim Čajka, CSc.

Přut

52 / 128

Ukázky vnějších vazeb konstrukcí

Destrukce konzolového nosníku, hala Žďárec, foto: Prof. Ing. Radim Čajka, CSc.

Přut

53 / 128

Ukázky vnějších vazeb konstrukcí

Sloup s podepřením větknutím

Přut

54 / 128

Ukázky vnějších vazeb konstrukcí

Sloup s podepřením vetknutím

Pрут

55 / 128

Ukázky vnějších vazeb konstrukcí

Vetknuté sloupy železobetonového skeletu, Centrum pokročilých technologií, VŠB-TU Ostrava

Pрут

56 / 128

Ukázky vnějších vazeb konstrukcí

Krytý přechod mezi pavilony A a C, průměr kruhového válce 496 cm, Brněnské výstaviště

Pрут

57 / 128

Ukázky vnějších vazeb konstrukcí

Krytý přechod mezi pavilony A a C, průměr kruhového válce 496 cm, Brněnské výstaviště

Prut

58 / 128

Zajištění nehybnosti prutu

K pevnému podepření objektu je potřeba tolika vazeb v , aby zrušily všechny stupně volnosti n_v .

- $v = n_v$ Podepření objektu je **kinematicky určité**, zajištěna nehybnost objektu, použitelná jako stavební konstrukce.
- $v < n_v$ Podepření objektu je **kinematicky neurčité**, nehybnost objektu není zajištěna, jako stavební konstrukce nepřijatelná (nedostatečný počet vazeb).
- $v > n_v$ Podepření objektu je **kinematicky přeúčité**, nehybnost objektu zajištěna, použitelná jako stavební konstrukce (větší počet vazeb než je nezbytně nutné).

Vazby musí být vhodně uspořádány, aby skutečně zajišťovaly nehybnost objektu – nesmí se jednat o tzv. **výjimečný případ** kinematicky určité nebo přeúčité konstrukce.

Prut

59 / 128

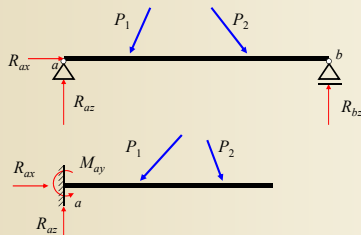

Kinematicky určitá konstrukce

$v = n_v$ Podepření objektu je **kinematicky určité**
 $v = 3, n_v = 3$

Prut

60 / 128

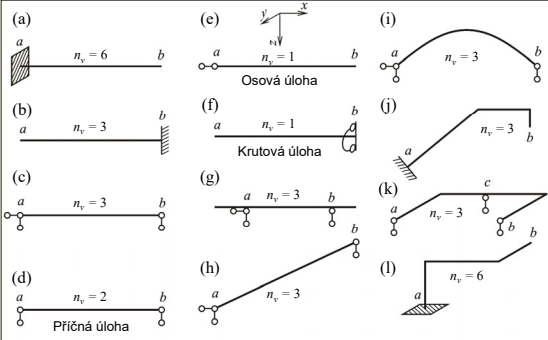

Kinematicky určité případy podepření prutů

Kinematicky určité případy podepření prutů
 Obr. 6.8. / str. 80

Prut

61 / 128

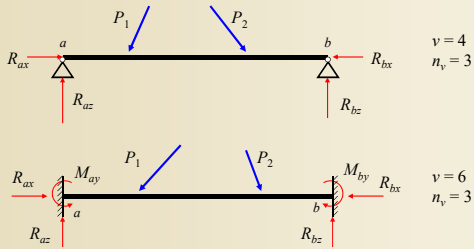

Kinematicky přeuročitá konstrukce

$v > n_v$ Podepření objektu je kinematicky přeuročité

Prut

62 / 128

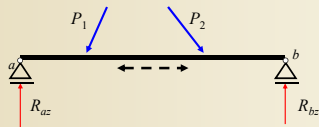

Kinematicky neurčitá konstrukce

$v < n_v$ Podepření objektu je kinematicky neurčité

Objekt v rovnováze jen za určitého zatížení

Ve stavební praxi nepoužitelné.

Prut

63 / 128

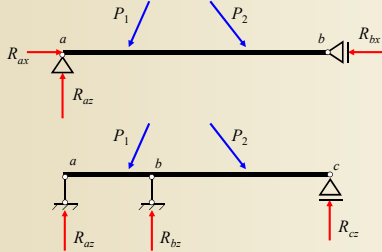

Výjimkové případy podepření

Vazby musí být vhodně uspořádány – nesmí vzniknout **výjimkové případy podepření**, které jsou ve stavební praxi nepoužitelné.

Prut

64 / 128

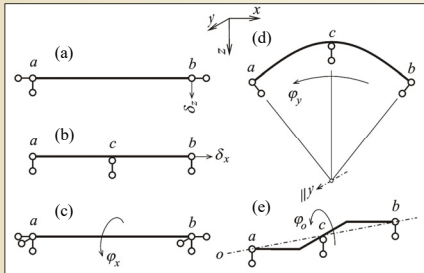

Kinematicky určité případy podepření prutů

- (c) prut není zajištěn proti rotaci – 1 vazba proti vodorovnému posunu nadbytečná
- (d) tři vazby proti posunutí, jejichž směry se protínají v jednom bodě
- (e) tři vazby proti svislému posunutí v bodech, ležících v jedné přímce

Výjimkové případy kinematicky určitého podepření prutů
Obr. 6.9. / str. 80

Prut

65 / 128

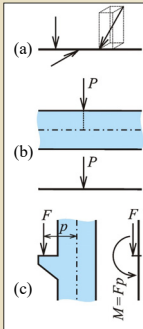

Idealizované silové zatížení prutů

Bodová síla
v [kN], [N]

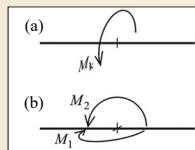

Bodová zatížení
Obr. 6.10. / str. 81

Bodový moment
v [kNm], [Nm]

- a) zkrutující
- b) ohýbající

Nejčastěji vzniká při přeložení excentrické síly do působíště na ose prutu (obr.6.10.c)

Bodové momenty
Obr. 6.11. / str. 81

Prut

66 / 128

Idealizované silové zatížení prutů

Bodové silové zatížení konzoly

Prut 67 / 128

Idealizované silové zatížení prutů

Bodové silové zatížení konzoly

Prut 68 / 128

Idealizované silové zatížení prutů

Bodové silové zatížení konzoly

Prut 69 / 128

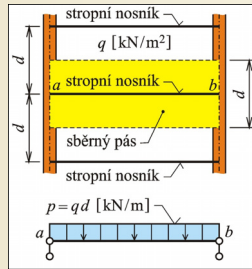

Liniová zatížení

Silové liniové zatížení - příčné
v [kN/m], [N/m]

Příklady:

- tíha zděné příčky působící na stropní nosník
- nahodilé zatížení stropu [kN/m²] soustředěné na nosník formou sběrného pásu

Příklad příčného silového liniového zatížení nosníku
Obr. 6.12. / str. 82

Prut

70 / 128

Příklad stropní konstrukce

Stropní konstrukce výzkumného energetického centra VŠB-TU Ostrava

Prut

71 / 128

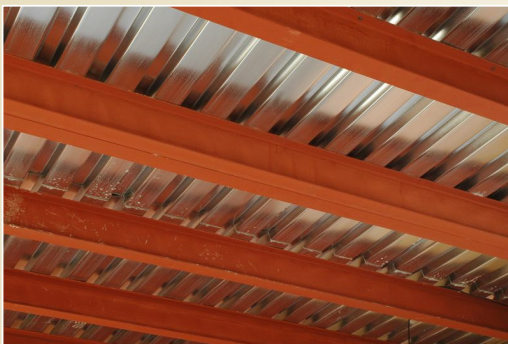

Příklad stropní konstrukce

Stropní konstrukce výzkumného energetického centra VŠB-TU Ostrava

Prut

72 / 128

Stropní systém HURDIS

Schéma správné montáže desek HURDIS

Prut 73 / 128

Stropní systém HURDIS

Prostorový pohled

Prut 74 / 128

Stropní systémy s jednoduchými nosíky

Prut 75 / 128

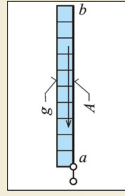

Liniová zatížení

Silové liniové zatížení - osové
 v [kN/m], [N/m]

Příklad:

- vlastní tíha sloupu velikosti $\gamma \cdot A$ [kN/m³ · m²]

Vlastní tíha sloupu
 Obr. 6.13. / str. 82

Prut

76 / 128

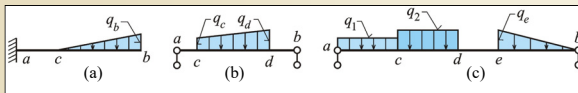

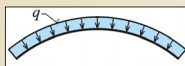

Liniová zatížení

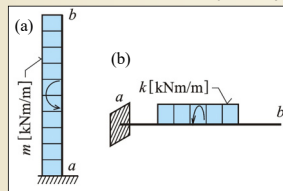

Částečná zatížení rovnoměrná a lineárně proměnná
 Obr. 6.14. / str. 82

- Rovnoměrné, trojúhelníkové, lichoběžníkové
- Plné, částečné

Zakřivený prut zatížený kolmo ke střednici
 Obr. 6.15. / str. 82

Spojité momentová zatížení
 Obr. 6.16. / str. 82

Prut

77 / 128

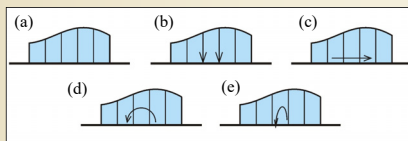

Smluvené symboly

Grafické symboly vyjadřující:

- libovolné zatížení prutu
- blíže nespecifikované zatížení silové příčné
- blíže nespecifikované zatížení silové osové
- blíže nespecifikované zatížení momentové ohýbající
- blíže nespecifikované zatížení momentové zkrutující

Smluvené symboly pro obecná zatížení prutu
 Obr. 6.17. / str. 83

Prut

78 / 128

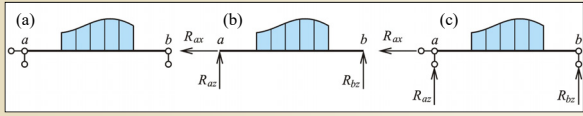

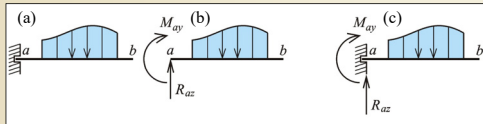

Složky reakcí ve vnějších vazbách

Zakreslení silových složek reakcí ve vnějších vazbách
Obr. 6.18. / str. 84

Zakreslení momentové a silové složky reakce ve vnější vazbě
Obr. 6.19. / str. 84

Prut

79 / 128

Podmínky rovnováhy uvolněného zatíženého prutu

Podepřený prut musí být nehybný a v rovnováze.

Počet podmínek rovnováhy záleží na typu řešené úlohy, shoduje se s počtem stupňů volnosti nepodepřeného prutu n_v .

Kolik stupňů volnosti v odebírají objektu vazby, tolik vzniká složek reakcí.

- $v = n_v$ Počet neznámých složek reakcí se shoduje s počtem podmínek rovnováhy, prut je **staticky určitý** a použitelný jako stavební konstrukce.
- $v < n_v$ Počet neznámých složek reakcí je menší než počet podmínek rovnováhy, prut je **staticky přeuročité** a nepoužitelný jako stavební konstrukce (rovnováha nemůže být obecně zajištěna).
- $v > n_v$ Počet neznámých složek reakcí je větší než počet podmínek rovnováhy, prut je **staticky neurčité** a může sloužit jako stavební konstrukce (podmínky rovnováhy musí být doplněny podmínkami přetvárnými-deformačními, předmět Pružnost a plasticita).

Pokud je determinant soustavy roven nule – jde o výjimečný případ.

Prut

80 / 128

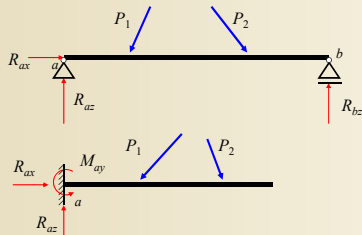
Staticky určitá konstrukce

$$v = n_v$$

Prut je **staticky určitý**

$$v = 3, n_v = 3$$

(3 složky reakcí, 3 podmínky rovnováhy)

Prut

81 / 128

Podmínky rovnováhy obecné rovinné soustavy sil

V rovnováze tehdy, když je nulová R (R_x a R_z) a M_R .

3 podmínky rovnováhy (2 silové, 1 momentová):

$$R_x = \sum_{i=1}^n P_{ix} = 0 \quad R_z = \sum_{i=1}^n P_{iz} = 0 \quad M_R = \sum_{i=1}^n (M_{ix} + M_{iz}) + \sum_{j=1}^m M_j = 0$$

Momentová podmínka musí platit k libovolnému momentovému středu s

$$M_s = \sum_{i=1}^n (P_{ix} \cdot p_{isx} + P_{iz} \cdot p_{isz}) + \sum_{j=1}^m M_j = \sum_{i=1}^n [P_{ix} \cdot (z_i - z_s) + P_{iz} \cdot (x_i - x_s)] + \sum_{j=1}^m M_j = 0$$

V praktických aplikacích často nutno sestavit 2 momentové podmínky ke dvěma momentovým středům a, b . Ty se doplňují třetí podmínkou:

a) $R_x = 0$ pokud je spojnice a, b vodorovná

b) $R_z = 0$ pokud je spojnice a, b svislá

c) $R_x = 0$ nebo $R_z = 0$ nebo $R_{ab} = 0$ pokud je spojnice a, b šikmá (nutno rozkládat)

Užívané jsou také 3 momentové podmínky ke třem libovolným momentovým středům, které nesmí ležet v jedné přímkce $M_a = 0 \quad M_b = 0 \quad M_c = 0$

Obecná rovinná soustava sil – téma č.2 82 / 128

Podmínky rovnováhy obecné rovinné soustavy sil

Například :

Beam structure: $R_{ax} = 0$, $R_{az} = 0$, $M_a = 0$, $M_b = 0$

Frame structure: $R_{a1} = 0$, $M_{a1} = 0$, $M_{a2} = 0$, $M_{a3} = 0$, $R_{bz} = 0$, $M_b = 0$

Obecná rovinná soustava sil – téma č. 2 83 / 128

Staticky neurčitá konstrukce

$v > n_v$ Konstrukce je **staticky neurčitá**

$s = v - n_v$ **Stupeň statické neurčitosti**
(počet nutných deformačních podmínek, předmět Pružnost a plasticita)

Beam with fixed supports: $v = 4$, $n_v = 3$, $s = 1$

Frame with fixed supports: $v = 6$, $n_v = 3$, $s = 3$

Prut 84 / 128

Kinematicky i staticky určité podepření hmotného bodu v rovině

Volný hmotný bod v rovině: $n_i=2$, určen $[x,z]$,
 ∞^2 různých poloh

2 podmínky rovnováhy

$$1. R_x = \sum P_{ix} = 0$$

$$- N_1 \cos \alpha_1 + N_2 \cos \alpha_2 = 0$$

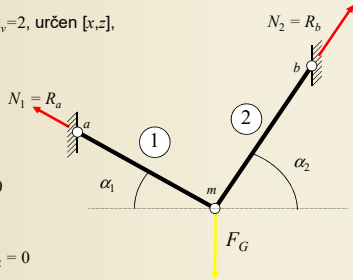
$$2. R_z = \sum P_{iz} = 0$$

$$+ F_G - N_1 \sin \alpha_1 - N_2 \sin \alpha_2 = 0$$

Maticový zápis:

$$[A] \{X\} = \{F\}$$

$$\begin{bmatrix} -\cos \alpha_1 & \cos \alpha_2 \\ -\sin \alpha_1 & -\sin \alpha_2 \end{bmatrix} \begin{Bmatrix} N_1 \\ N_2 \end{Bmatrix} = \begin{Bmatrix} 0 \\ -F_G \end{Bmatrix}$$

Prut

85 / 128

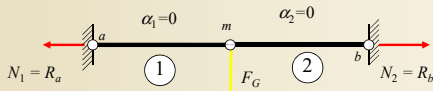

Výjimečný případ podepření hmotného bodu v rovině

Výjimečný případ podepření

Maticový zápis:

$$\begin{bmatrix} -1 & 1 \\ 0 & 0 \end{bmatrix} \begin{Bmatrix} N_1 \\ N_2 \end{Bmatrix} = \begin{Bmatrix} 0 \\ -F_G \end{Bmatrix}$$

Determinant matice [A] je roven 0

$$N_1 = N_2 = \infty$$

Prut

86 / 128

Základní spojení prutů

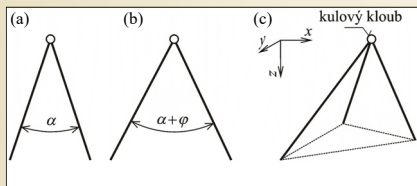
Prutová soustava – několik prutů (nejméně dva) spojeny (na koncích – ve **stýčnicích**) tak, že se vzájemně ovlivňují (spolupůsobí).

Stýčnický dvojnásobný, trojnásobný ... podle počtu spojených prutů.

Pruty spojeny:

a) **kloubově** – spojené konce se nemohou vzájemně posunout, mohou se vzájemně potočit

b) **monoliticky** (rámově, tuze) – spojené konce se nemohou vzájemně posunout ani potočit

Kloubová spojení prutů v rovině a v prostoru
 Obr. 6.20. / str. 85

Prutová soustava

87 / 128

Kloubová spojení prutů

Prostorová příhradová konstrukce letištní haly v Římě, foto: prof. Ing. Alois Materna, CSc., MBA

Prutová soustava

88 / 128

Kloubová spojení prutů

Kloubové připojení diagonál k dolnímu pásu příhradového vazníku, Pavilon V, Brněnské výstaviště

Prutová soustava

89 / 128

Kloubová spojení prutů

Kloubové připojení táhla k tuhému oblouku, Pavilon G1, Brněnské výstaviště

Prutová soustava

90 / 128

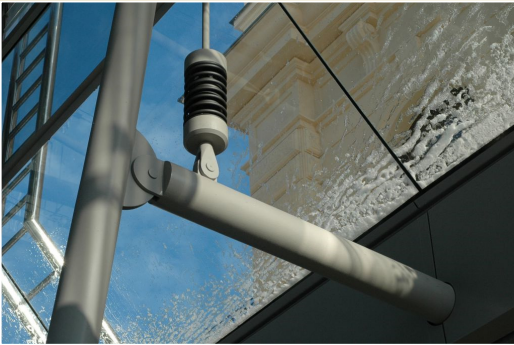

Kloubová spojení prutů

Kloubové spojení prutů konstrukce vstupní haly, nádraží Ostrava - Svinov

Prutová soustava

91 / 128

Kloubová spojení prutů

Kloubové spojení prutů ztužidel vstupní haly nádraží Ostrava - Svinov

Prutová soustava

92 / 128

Kloubová spojení prutů

Kloubově uložené nosníky železobetonového skeletu, Albert, Ostrava-Poruba

Prutová soustava

93 / 128

Kloubová spojení prutů

Kloubově uložené nosníky železobetonového skeletu, Albert, Ostrava-Poruba

Prutová soustava

94 / 128

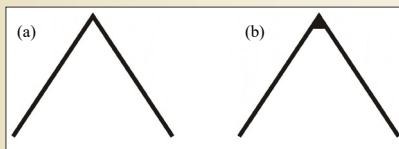

Základní spojení prutů

Monolitické spojení – většina prutových soustav, Spojení provedeno svarem, nýtováním, šroubovým spojem, slepením, betonáží.

Kloubové prutové soustavy – ke spojení prutů použito výhradně kloubů.

Rámové prutové soustavy – alespoň jedno monolitické (rámové) spojení prutů.

Monolitické spojení
Obr. 6.21./ str. 86

Prutová soustava

95 / 128

Monolitická spojení prutů

Monolitické stýčnický prostorové příhradové ocelové konstrukce plaveckého stadiónu v Brně

Prutová soustava

96 / 128

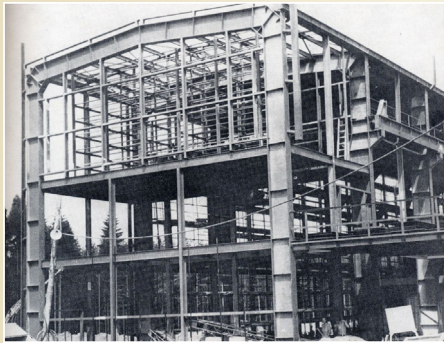

Monolitická spojení prutů

Rámová ocelová konstrukce s rozpětím 20,5 m

Prutová soustava

97 / 128

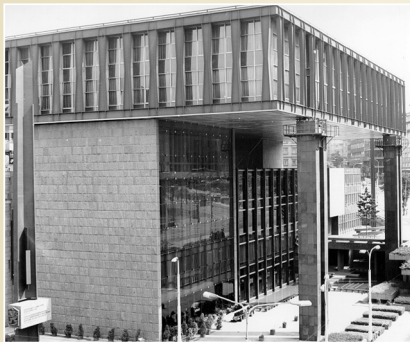

Monolitická spojení prutů

Vierendeelúv (rámový) nosník, Národní muzeum, Václavské náměstí, Praha

Prutová soustava

98 / 128

Monolitická spojení prutů

Konstrukce prostorového rámu Kursaal Convention Centre and Auditorium, San Sebastian, Španělsko

Prutová soustava

99 / 128

Monolitická spojení prutů

Konstrukce prostorového rámu Kursaal Convention Centre and Auditorium, San Sebastian, Španělsko

Prutová soustava

100 / 128

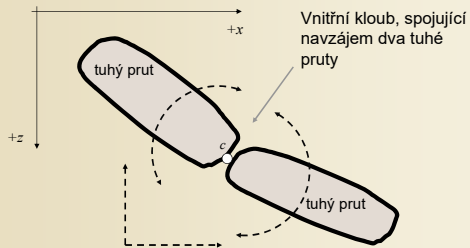

Vnitřní vazby

Jednoduché vnitřní vazby:

- a) proti vzájemnému posunu v zadaném směru
- b) proti vzájemnému pootočení v zadané rovině

Počet tuhých prutů : $p = 2$

Prutová soustava

101 / 128

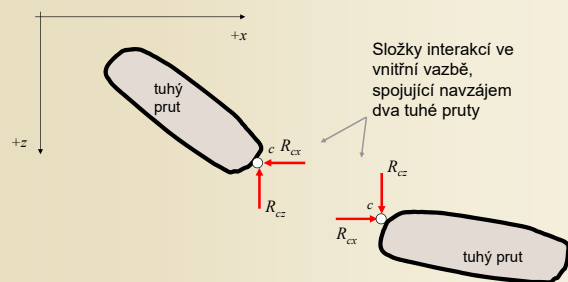

Vnitřní vazba – kloubové spojení 2 tuhých prutů

Prutová soustava

102 / 128

Vnitřní vazba – kloubové spojení 3 tuhých prutů

hmotný bod m a 3 jednoduché klouby

Vnitřní vazba, spojující navzájem tři tuhé pruty

3 tuhé pruty a hmotný bod mají 11 stupňů volnosti

Prutová soustava 103 / 128

Vnitřní vazby – kloubové spojení 3 tuhých prutů

3 tuhé pruty mají 9 stupňů volnosti $n_v = 3 \cdot p$

kloubové spojení ruší 4 stupně volnosti (hmotný bod + 3 jednoduché klouby) $p \cdot 2 - 2 = 2 \cdot (p - 1)$

Počet tuhých prutů: $p = 3$

Složené soustavě zůstává 5 stupňů volnosti $n_v = 3 \cdot p - 2 \cdot (p - 1)$

Prutová soustava 104 / 128

Interakce při kloubovém spojení 3 tuhých prutů

1.

2.

3.

$R_{cx,1}$, $R_{cx,2}$, $R_{cx,3}$

$R_{cz,1}$, $R_{cz,2}$, $R_{cz,3}$

Prutová soustava 105 / 128

Zajištění nehybnosti rovinné kloubové prutové soustavy

$$2 \cdot b + 3 \cdot p = a_1 + 2 \cdot a_2 + 3 \cdot a_3 + 2 \cdot \sum_{n=3,4,\dots} (n-1) \cdot k_n$$

počet statických podmínek rovnováhy,
počet stupňů volnosti n_v

počet vnějších a vnitřních vazeb
 $v = v_e + v_i$

b ... počet hmotných bodů

p ... počet tuhých prutů (desek)

a_1 ... počet jednonásobných vazeb

a_2 ... počet dvojnásobných vazeb
(i vnitřní kloub spojující 2 tuhé pruty - desky)

a_3 ... počet trojnásobných vazeb

k_n ... počet vnitřních kloubů, spojujících $n > 2$ tuhých prutů (desek)

$n_v = v$ kinematicky určitá soustava

$n_v < v$ kinematicky přeúčtá soustava

$n_v > v$ kinematicky neurčitá soustava

Prutová soustava

106 / 128

Základní typy kinematicky určitých prutových soustav

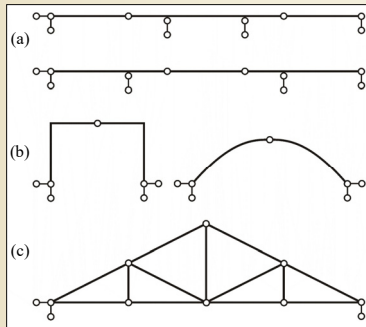
a) **Spojité nosník s vloženými klouby**
(tzv. Gerberův nosník)

Heinrich Gerber (1832 - 1912)
významný německý konstruktér ocelových mostů

b) **Trojkloubový rám nebo oblouk**

c) **Příhradový nosník**

Základní typy kinematicky určitých rovinných kloubových soustav

Obr. 6.22. / str. 87

Prutová soustava

107 / 128

Spojité nosník s vloženými klouby

Most přes železniční trať z roku 1980, Ostrava – Svinov, délka 130 m, hmotnost 2.840 t

Prutová soustava

108 / 128

Spojité nosník s vloženými klouby

Most přes železniční trať z roku 1980, Ostrava – Svinov, délka 130 m, hmotnost 2.840 t

Prutová soustava

109 / 128

Spojité nosník s vloženými klouby

Most přes železniční trať z roku 1980, Ostrava – Svinov, délka 130 m, hmotnost 2.840 t

Prutová soustava

110 / 128

Spojité nosník s vloženými klouby

Most přes železniční trať z roku 1980, Ostrava – Svinov, délka 130 m, hmotnost 2.840 t

Prutová soustava

111 / 128

Spojité nosník s vloženými klouby

Most přes feku Ostravici u Výstaviště, Ostrava

Prutová soustava

112 / 128

Spojité nosník s vloženými klouby

Most přes feku Ostravici u Výstaviště, Ostrava

Prutová soustava

113 / 128

Spojité nosník s vloženými klouby

Most přes feku Ostravici u Výstaviště, Ostrava

Prutová soustava

114 / 128

Spojité nosník s vloženými klouby

Most přes řeku Ostravici u Výstaviště, Ostrava

Prutová soustava

115 / 128

Trojkloubový oblouk

Maloměřický most z roku 1928, 3 oblouky o rozpětí 33 m s průřezem 1 m², mezilehlá mostovka, Brno

Prutová soustava

116 / 128

Trojkloubový oblouk

Maloměřický most z roku 1928, 3 oblouky o rozpětí 33 m s průřezem 1 m², mezilehlá mostovka, Brno

Prutová soustava

117 / 128

Trojkloubový oblouk

Maloměřický most z roku 1928, 3 oblouky o rozpětí 33 m s průřezem 1 m², mezilehlá mostovka, Brno
Prutová soustava 118 / 128

Trojkloubový oblouk

Maloměřický most z roku 1928, 3 oblouky o rozpětí 33 m s průřezem 1 m², mezilehlá mostovka, Brno
Prutová soustava 119 / 128

Trojkloubový oblouk

Maloměřický most z roku 1928, 3 oblouky o rozpětí 33 m s průřezem 1 m², mezilehlá mostovka, Brno
Prutová soustava 120 / 128

Příhradový nosník

Most přes řeku Odru z roku 1964, Polanecká spojka, Ostrava – Zábřeh

Prutová soustava

121 / 128

Příhradový nosník

Most přes řeku Odru z roku 1964, Polanecká spojka, Ostrava – Zábřeh

Prutová soustava

122 / 128

Příhradový nosník

Most přes řeku Odru z roku 1964, Polanecká spojka, Ostrava – Zábřeh

Prutová soustava

123 / 128

Rámová konstrukce s vnitřním kloubem

Tribuna fotbalového stadionu Baníku Ostrava, Ostrava - Bazaly

Prutová soustava

124 / 128

Rámová konstrukce s vnitřním kloubem

Tribuna fotbalového stadionu Baníku Ostrava, Ostrava - Bazaly

Prutová soustava

125 / 128

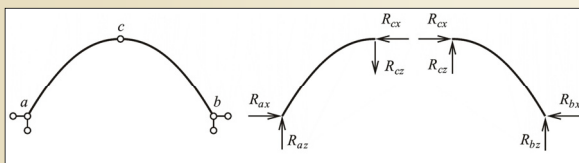

Složky interakcí ve vnitřních vazbách

Silové složky interakce ve vnitřních vazbách – vodorovné a svislé.

Zakreslení a popisy složek reakcí a interakcí
Obr. 6.23. / str. 88

Prutová soustava

126 / 128

Podmínky rovnováhy uvolněných zatížených prutů soustavy

Pro každý samostatný prut lze sestavit 3 podmínky rovnováhy.

Počet vnějších a vnitřních vazeb: $v = v_e + v_i$

Kolik stupňů volnosti odebírají soustavě vazby v , tolik vzniká složek reakcí.

$v = n_v$ Počet neznámých složek reakcí se shoduje s počtem podmínek rovnováhy, soustava je **staticky určitá** a použitelná jako stavební konstrukce.

$v < n_v$ Počet neznámých složek reakcí je menší než počet podmínek rovnováhy, soustava je **staticky přeuročité** a nepoužitelná jako stavební konstrukce (rovnováha nemůže být obecně zajištěna).

$v > n_v$ Počet neznámých složek reakcí je větší než počet podmínek rovnováhy, soustava je **staticky neurčitá** a může sloužit jako stavební konstrukce. Stupeň statické neurčitosti $s = v - n_v$.

Pokud je determinant soustavy roven nule – jde o výjimečný případ.

Prutová soustava

127 / 128

Okruhy problémů k ústní části zkoušky

1. Zatížení nosných stavebních konstrukcí
2. Zajištění nehybnosti prutu, stupeň statické neurčitosti, složky reakcí ve vnějších vazbách
3. Výjimečné případy kinematicky určitého podepření prutů
4. Zajištění nehybnosti rovinné kloubové prutové soustavy, stupeň statické neurčitosti, složky reakcí ve vnějších vazbách, složky interakcí ve vnitřních vazbách

Podklady ke zkoušce

128 / 128
